

ادبیات، دروازه‌ای گشوده به سوی تسهیل تجربیات یادگیری در کلاس درس، از مدرسه تا دانشگاه

نازیلا کریمی (دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، دانشگاه اصفهان)

Email: n.karimi@edu.ui.ac.ir

دکتر رضا هویدا، دکتر عبدالرحیم نوه ابراهیم

Email: r.hoveida@edu.ui.ac.ir, navehebrahim@khu.ac.ir

چکیده:

استفاده از داستان در تدریس حوزه‌های مختلف علوم انسانی، پزشکی و هنر مورد توجه برنامه‌ریزان آموزشی قرار گرفته است. طرح داستان به عنوان ابزاری موثر در انتقال مفاهیم، ساده‌سازی و بدیعه‌پردازی بکار می‌رود. هدف از این مقاله، ارائه‌ی تجربیات محققان داخلی و خارجی در استفاده از انواع داستان در تدریس مفاهیم گوناگون است. روش پژوهش توصیفی-تحلیلی بوده و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و مقالات موجود در این زمینه، چشم‌انداز کاربری این شیوه در کلاس‌ها و سطوح مختلف تحصیلی تصویر شده است. یافته‌ها نشان می‌دهد از انواع داستان‌های بلند(رمان) و کوتاه، طنز و داستان‌های تصویری می‌توان در تدریس مفاهیمی همچون انتقال دانش و علوم، ارزش‌ها و آداب و رسوم و نیز در فرآیند آموزش، به عنوان راه‌حلی مناسب در جهت حفظ علاقه‌ی دانش‌آموزان و تعمیق و تسریع یادگیری استفاده کرد. استفاده از تاثیر تربیتی و عاطفی قصه و داستان در ایجاد نگرش‌ها و باورها برای آموزش تاریخ در راستای آموزش شهروندی و در آموزش مباحث دینی و قرآنی کاربرد دارد. همچنین، در کلاس‌های آموزش مدیریت، تفکر انتقادی، بازاریابی و مفاهیم کسب و کار، تدریس مدیریت منابع انسانی، شناخت سبک‌های رهبری، ساختار، ارزش‌ها، فرهنگ سازمانی و اجتماعی‌سازی، آموزش اخلاق کسب و کار، مفاهیم مختلف و درس نظریه‌ها در رفتار سازمانی از این ابزار بهره گرفت. از سوی دیگر مفاهیم و نظریه‌ها در زمینه ویژگی‌های زندگی چند بعدی شخصیت‌ها، در آموزش پزشکی و در بحث روانشناسی کاربرد دارد. استفاده از ادبیات به عنوان بخشی از فرآیند آماده‌سازی معلم، داستان‌های اجتماعی برای آماده‌سازی شرکت‌کنندگان برای رویدادهای آینده نزدیک، تفسیر ادبیات به عنوان شکلی از تحقیق انتقادی در فرآیندهای مدیریت، بکار می‌رود. داستان سنجش‌پذیر برای آموزش مفاهیم عدالت اجتماعی و مسئولیت مدنی و تربیت شهروندان جهانی با تشویق تفکر انتقادی و توسعه ارتباطات کلامی موثر و مهارت‌های نوشتن در کنار استفاده از داستان‌های تصویری به عنوان ابزار آموزشی مورد توجه بوده است. تاثیر استفاده از داستان در کلاس‌های آموزش زبان، کتاب‌های طنز و تصویری در کلاس‌های هنر و در آموزش معلمان مشهود است. آموزش استنتاج برای دانش‌آموزان و نیز برای تربیت خوانندگان خیره و ماهر، تقویت مهارت خواندن و نوشتن و تفکر و نیز استفاده از داستان طنز برای تدریس مفهوم فلسفه ماوراءالطبیعه، دامنه‌ی گسترده‌ی مفاهیمی را که با استفاده از این ابزار ارزشمند آموزش داده می‌شود، نشان می‌دهد و عامل مهمی است که کاربری این شیوه را برای بهره‌مندی از منافع بیشمار آن یادآور می‌گردد.

کلمات کلیدی

داستان بلند و کوتاه، داستان طنز، داستان تصویری، کاربرد داستان در آموزش

۱. مقدمه

داستان‌ها^۱ معمولاً واقعیت‌های زندگی و علمی را با چاشنی تخیل در هم می‌آمیزند تا پیام به گونه‌ای دلنشین انتقال یابد. رویدادها و اوج‌ها، فرودها و گره‌های داستان سبب جلب خواننده و جذب او برای پیگیری می‌شود استفاده از داستان، فقط وسیله‌ای برای سرگرمی نیست. قصه‌ها می‌توانند تجربه‌ها را اصلاح کنند و به تغییر و رشد کمک کنند. استفاده صحیح از این ابزار در فرایند آموزش، راه‌حلی مناسب در جهت حفظ علاقه‌ی دانش‌آموزان و تعمیق و تسریع یادگیری است [5]. به نظر می‌رسد با استفاده از داستان به عنوان یک ابزار آموزشی در کنار قابلیت‌هایی که الگوهای تدریس دارند، نتایج جالب توجهی در پیشبرد اهداف آموزشی کلاس‌های درس قابل دستیابی خواهد شد.

استفاده از کتاب‌های درسی رسمی در سیستم آموزشی کشور امری رایج و معمول است. به فراخور موضوع، کتاب‌های کمک درسی نیز از سوی نهادهای ذیربط و موسسات آموزشی که مجوز رسمی برای این فعالیت را دارا هستند، چاپ شده و در اختیار مخاطبان قرار می‌گیرد. بخشی از محصولات فرهنگی که شامل انواع داستان‌ها هستند، در این میان کم‌تر وارد کلاس‌های درس شده و در نظام آموزش و پرورش و نیز آموزش عالی، مغفول مانده‌اند. زمینه‌ی آشنای فرهنگی که با مطالعه‌ی گنجینه‌ی ادبیات ملی و ادبیات سایر کشورهای جهان در ذهن و اندیشه افراد شکل می‌گیرد، در صورت اتخاذ تدابیر لازم می‌تواند به فرآیند آموزش متصل شود و موجب اعتلای امر یادگیری گردد.

انواع داستان‌ها کاربردهای متفاوتی دارند. بنا به موضوعی که نویسنده در مورد آن به بیان اندیشه‌ها و نظرات خود پرداخته است، می‌توان هر یک از این داستان‌ها را با توجه به تناسب محتوا و درسی که قرار است تدریس شود، انتخاب نمود و برای کمک به درک بهتر مفاهیم نو و دشوار درس، بکار گرفت. به دلیل معمول نبودن این شیوه‌ی تدریس در نظام آموزشی کشور، در این مقاله ابعاد گوناگون کاربرد داستان در کلاس‌های درس که حاصل کار پژوهشگران در این حوزه است، مورد بررسی قرار می‌گیرد تا ضمن روشن ساختن ابعاد گسترده و چشم‌گیر بکارگیری داستان در فرآیند یادگیری، این ابزار مهم و ارزشمند وارد کلاس‌های درس مدارس و دانشگاه‌ها گردد. در این مقاله محقق ضمن بررسی نمونه‌هایی از این شیوه برای تدریس در زمینه‌های مختلف و درس‌های متنوع در مقاطع مختلف تحصیلی، نقش مهم ادبیات داستانی را در کیفیت بخشی به امر تدریس و یادگیری، برجسته می‌سازد. هدف از این مقاله معرفی داستان به عنوان ابزاری برای تسهیل فرآیند یادگیری در کلاس‌های درس است. بررسی پیشینه پژوهش نشان می‌دهد استفاده از ادبیات در سایر کشورهای جهان از سال‌های دور به عنوان ابزاری در تدریس مورد توجه بوده است.

۲. داستان گویی^۲

روش تدریس داستان‌گویی در بسیاری از جوامع آسیایی و آفریقایی راه متداول و مناسبی برای آموزش مردم است. به عنوان مثال تعزیه‌خوانی، شاهنامه‌خوانی، ذکر داستان‌هایی از بزرگان، حکما و پهلوانان به عنوان شیوه‌ای مناسب برای انتقال اطلاعات و آشنا ساختن کودکان با شیوه‌های صحیح زندگی مورد استفاده بوده است. داستان‌ها معمولاً پیرامون مسائل شایع و جریان‌ات مهمی که مردم در جامعه خود با آن روبرو می‌شوند، خلق می‌گردند. این روش از قرن‌های گذشته یکی از روش‌های مهم انتقال دانش و علوم، ارزش‌ها و آداب و رسوم در ایران به شمار می‌رود. قرآن کریم با ظرافت خاص در داستان‌های خود به هدایت انسان می‌پردازد، دو جبهه‌ی حق و باطل و ویژگی‌های هر یک را معرفی می‌کند و امدادهای غیبی را که شامل حال پیامبران الهی و بندگان صالح خدا می‌شود، متذکر می‌گردد و انسان‌ها را نسبت به پیروزی حق بر باطل و دستیابی به فلاح شخصی و اجتماعی امیدوار می‌سازد. هر چند داستان‌های قرآن کریم از واقعیت برخوردار است و این ویژگی در سایر آثار تربیتی و ادبی کم‌تر وجود دارد، ولی بهره‌گیری از داستان در همه‌ی متون ماندگار تربیتی و ادبی اعم از کتب آسمانی و بشری بسیار متداول است. مهم‌ترین تفاوت داستان‌های قرآنی با سایر داستان‌های رایج در فرهنگ بشری، واقعیت و اصالت داشتن آن‌هاست. از این رو اگر در آن‌ها تدبیر و دقت کافی

¹ Novels

² Story Telling

شود بر میزان تأثیرگذاری آن‌ها افزوده می‌گردد. از سوی دیگر معلم باید توجه داشته باشد که از افزودن و کاستن بر محتوا و متن داستان‌های قرآن بهره‌برد [2]. نقش قصه، به خصوص از جنبه‌های آموزشی و تربیتی آن، از زمان گذشته مورد توجه متفکران بوده است و همچنین در فرهنگ اسلامی مورد استفاده قرار داشته است. البته نقش تربیتی و عاطفی قصه و داستان غیر قابل انکار است و همواره مورد توجه روان‌شناسان و روان‌پزشکان بوده است؛ اما در اینجا بیشترین تأکید، بر نقش آموزشی قصه و نیز تسریع و تعمیق یادگیری می‌باشد. هنر قصه در قرآن کریم جلوه‌های متعددی دارد. قصه‌های قرآن دارای مضامین، اهداف و پیام‌های گوناگون اعتقادی، اخلاقی، اجتماعی و انسانی می‌باشد به طوری که خواننده را مجذوب خود می‌سازد. اهمیت قصه در فرهنگ‌های مختلف، خصوصاً نقش و کاربرد آن می‌تواند در جهت بهینه‌سازی امر تدریس و ایجاد علاقه بین دانش‌آموزان راه‌گشا باشد.

داستان علاوه بر این که به تنهایی مورد توجه قرار دارد، از آن جا که محور اصلی برنامه‌های متنوع دیگری همچون نمایش‌نامه و فیلم‌های داستانی مختلف است، می‌تواند از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار باشد. استفاده از داستان از مناسب‌ترین شیوه‌ها در یادگیری زبان توسط دانش‌آموزان است و اگر داستان گیرا و قابل درکی برای آن‌ها در نظر گرفته شود با برانگیختن حس کنجکاوی دانش‌آموز و علاقه‌مندی وی به پیگیری ماجرا، به یادگیری بیشتر کمک می‌کند. اگر این مسئله در دروس مختلف صورت علمی و حالت کاربردی به خود گیرد، نقش آن در امر آموزش دانش‌آموزان به مراتب زیادتر خواهد بود. در اکثر درس‌ها مانند تاریخ و جغرافیا، ادبیات، اجتماعی، حرفه و فن و هنر می‌توان از این شیوه در جهت ایجاد علاقه و یادگیری سریع بهره جست. [5]. یکی از مولفه‌های موثر بر کاربرد داستان در تدریس آشنا بودن معلمان و استادان با منابع داستانی موجود است. یافته‌های پژوهشی با هدف بررسی کتاب‌های خواندنی معلمان شهر تهران، نشان داد هفتاد و پنج درصد معلمان این نواحی (۱۶،۱۱،۹،۵) اصلاً مطالعه نداشتند و علت آنرا کمبود وقت، گرفتاری خانوادگی و خستگی روزانه می‌دانستند. بیست و پنج درصد بقیه که مطالعه داشتند در هفته بین ۳ تا ۲۰ ساعت کتاب می‌خواندند ولی این مطالعه برای سرگرمی نبود. نتایج نشان داد معلمان در سال‌های اول تدریس بیش از سال‌های دیگر مطالعه می‌کنند. معلمان رشته ادبیات و زبان بیش از معلمان رشته‌های دیگر مطالعه دارند. مدرسی که کتابخانه فعال دارند تأثیر زیادی در بالابردن ساعات مطالعه معلمان دارند [10]. این تحقیق ۳۸ سال قبل انجام شده با این حال به نظر می‌رسد با گذشت سال‌ها شیوه‌های تدریس سنتی هم چنان بر کلاس‌های درس حاکم هستند و تغییری در این روش‌ها حاصل نشده است.

۱.۲. مزایا و معایب شیوه داستان‌گویی

داستان‌گویی از مزایایی برخوردار است که عبارتند از: ایجاد انگیزه و نگرش جدید و پیدایش رفتارهای مطلوب در کنار درک بهتر ارزش‌ها، افزایش قدرت تفکر، گوش دادن و درک مطلب، پرورش ذوق هنری، آشنایی با میراث فرهنگی، انتقال تجربه‌ها و شناخت جنبه‌های مختلف زندگی، درونی شدن ارزش‌ها، پرورش خلاقیت، ایجاد صمیمیت بین مربیان و والدین با دانش‌آموز، آشنایی با حل مسأله، عمق بخشیدن به دانش‌ها و آگاهی‌ها، ایجاد جاذبه، تصویر سازی ذهنی، انتقال حس و الگوسازی برای کودک و عادت دادن کودکان به سخن‌گویی و اظهار عقیده که سبب رشد کلامی و شناختی می‌شود [7]. ارزش تربیتی قصه‌گویی را می‌توان چنین خلاصه کرد: سرگرمی، افزایش تجارب کودکان، توسعه تفکر تخیل و تمرکز، آشنایی با مشکلات، افزایش معلومات و توسعه اطلاعات عمومی، پرورش عزت نفس، جرأت‌ورزی و شهامت، قدرت بیان و تکلم و پرورش ذوق هنری [11]. از معایب این روش وقت‌گیر بودن، نیازمندی به آمادگی قبلی، قدرت بیان قوی برای ایجاد زمینه‌ی فکری مناسب که در غیر این صورت موجب سردرگمی فراگیران می‌شود، جذاب نبودن داستان و عدم ایجاد انگیزه و علاقه در فراگیران، ضرورت قدرت تحلیل و تصور زیاد در معلم، ذکر شده است. در انتخاب داستان می‌توان بومی بودن و امکان همزادپنداری فراگیران با شخصیت‌های داستان را به عنوان ملاک در نظر داشت. تحقیقی که با هدف بررسی تأثیر آموزش از دو طریق سخنرانی و داستان‌گویی بر آگاهی و نگرش دانش‌آموزان پایه سوم ابتدایی ناحیه ۲ شهرکرد به صورت نیمه‌تجربی انجام شد، نشان داد ارتقاء سطح آگاهی و نگرش دانش‌آموزان از طریق داستان‌گویی بیشتر از روش سخنرانی است. با توجه به یافته‌های این تحقیق، به کارگیری

روش‌های جدید آموزش از قبیل داستان‌گویی می‌تواند در بهبود سطح آگاهی و نگرش دانش‌آموزان به خصوص در مقطع ابتدایی مفید واقع شود. [8]

۳. تجربیات کاربرد داستان در تدریس

کالین سی. ایروین^۱ در کتابی با عنوان تدریس داستان در سراسر برنامه درسی^۲، به تلاش‌های انجام شده از سوی معلمان و استادان در کلاس‌های مختلف پرداخته و نحوه‌ی استفاده از داستان در کلاس‌ها را بر اساس گزارش‌ها و مقالات ارائه کرده است. هنرهای زبانی این روزها در صف مقدم آموزش و پرورش است. مربیان در تمام سطوح تشویق می‌شوند تا نوشتن را در درس‌های خود یاد دهند، حتی اگر آن دوره افراد دیگری را به غیر از زبان انگلیسی. زبانان پوشش دهد. مدرسان ادبیات به مدت طولانی از داستان برای تدریس ترکیبی استفاده کرده‌اند. اما به دلیل این که داستان نشان‌دهنده طیف گسترده‌ای از تجارب انسانی و رویدادهای تاریخی است، رسانه‌ای ایده‌آل برای یادگیری در مورد مسائل اجتماعی معاصر است. این کتاب به مربیان کمک می‌کند یاد بگیرند که چگونه از داستان در دوره‌های زبان انگلیسی، علوم انسانی، علوم اجتماعی و رفتاری و مطالعات حرفه‌ای استفاده کنند. کتاب به بخش‌های گسترده‌ای در کلاس‌های آموزش عمومی تقسیم می‌شود، چندفرهنگی، کلاس‌های ادبیات، درس‌های رشته‌های علوم انسانی، کلاس‌ها در علوم اجتماعی، آموزش‌های رفتاری و سیاسی و مطالعات حرفه‌ای، از قبیل مددکاری اجتماعی و تربیت معلم. هر بخش شامل فصل‌هایی است که توسط معلمان با استعداد نوشته شده و گنجینه‌ای از اطلاعات نظری و عملی را فراهم می‌کند. در حالی که این کتاب به بررسی آثار متعارف بزرگ مانند دوران سخت، بیلی باد^۳ و مرد نامرئی می‌پردازد، همچنین داستان‌های تصویری، داستان‌های علمی و آثار محبوب معاصر مانند "اتمام مدرسه" و "جارهد"^۴ را نیز مورد توجه قرار می‌دهد. فصل‌های کتاب موفقیت شخصی نویسندگان آن‌ها و استناد به منابع بیشتر برای خواندن را ارائه می‌کنند. [17]. این کتاب راهنما فرصتی را فراهم می‌کند تا تجربیات مربیان موفق و تاثیر گذاری که در مسیرهای متفکرانه و محرک اندیشه، سوالات مهمی را مطرح کرده‌اند، شنیده شود: چرا داستان را تدریس می‌کنیم؟ چگونه می‌توانیم داستان را بهتر تدریس کنیم؟ چه داستان تاریخی به عنوان مثال به دانش‌آموز کمک می‌کند تا یک دوره، حادثه، مشکل یا فردی تاریخی را درک کند؟ و کدام یک دانش آموز را قادر می‌سازد تا به تاریخ‌نگاری و پژوهش‌های تاریخی بها دهند؟ چگونه داستان به ما کمک می‌کند تا به هدف‌های خود در یک دوره یا رشته خاص دست یابیم؟ و مهم‌تر از همه این که چگونه می‌توانیم خواندن داستان را به صورت یک تجربه‌ی معنی‌دار و مفهوم‌ساز برای دانش‌آموزانمان تصویر کنیم؟ به نقل از مایکل گورمن^۵ رئیس انجمن کتابخانه‌های آمریکا، فقط ۳۱ درصد از فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها می‌توانند یک کتاب پیچیده را بخوانند و بر اساس قرائن و شواهد پیش بینی خاصی را در مورد موضوعی انجام دهند. همچنین همان‌گونه که در مقاله‌ی ماه دسامبر سال ۲۰۰۵ در واشنگتن پست چاپ شد: تعداد کمتری از دانشجویان، تحصیلات عالی را با مهارت‌های مورد نیاز درک داده‌های عادی از قبیل خواندن یک جدول در مورد ارتباط میان فشارخون و فعالیت‌های فیزیکی، ترک می‌کنند [17]. مقاله‌های متعددی به تجربیات نویسندگان در بکارگیری داستان به عنوان ابزارهای جدید برای تدریس موجود می‌باشند. کاربرد این ابزار در تدریس دروس مختلف مدیریت و رهبری و رفتار سازمانی در مقاله‌های مورد بررسی، قابلیت داستان را برای ورود به کلاس‌های درس در مقاطع مختلف تحصیلی خاطر نشان می‌سازد.

۱.۳. کاربرد داستان در تدریس تاریخ

¹ Calin C. Irvine (2008)

² Teaching the Novel across the curriculum: A Handbook for Educators

³ Billy Budd

⁴ Jarhead

⁵ Michael Gorman

درس تاریخ از جمله درس‌هایی است که روایت آن نیازمند محملی به نام ادبیات است. از این رو بیان ادبی رویدادهای تاریخی در قالب داستان‌های کوتاه و بلند می‌تواند به آموزش تاریخ کمک کند. آموزش تاریخ نیازمند کتاب-های داستانی معتبر و مناسب سن مخاطبان آن است. میرکیایی کتابی به نام پادشاه کوتوله و چهل دردر بزرگ نوشته است که در سال ۱۳۸۱ منتشر شده است. در این کتاب عادت مشترک پادشاهان ایران و جهان و همچنین دیکتاتورهای بزرگ تاریخ، مثل فرانکو و موسیلینی در شخصیتی به نام پادشاه کوتوله منعکس شده است. مخاطب نوجوان با خواندن این کتاب با عملکرد چنین افرادی آشنا می‌شود و از این طریق حقیقت تاریخی یعنی مسائلی را که زیر پوست تاریخ و حوادث قرار دارند درک می‌کند. تاریخ بخوانیم عنوان مجموعه ۳۰ جلدی است که توسط نویسندگانی که می‌توانند به زبان ساده برای کودکان و نوجوانان کتاب تاریخی تالیف کنند. تهیه می‌شود تا در تدریس درس تاریخ مورد استفاده قرار گیرد [6].

۲.۳. کاربرد داستان در تدریس زبان

انوری پژوهشی با هدف استفاده از داستان جهت تدریس گرامر در مقطع دبیرستان انجام داد. از آنجا که تدریس گرامر معمولا برای دانش‌آموزان امری خسته‌کننده و غیر جذاب است، محقق تلاش نمود تا اثر تدریس گرامر از طریق فعالیت‌های داستانی را بر روی دو گروه با دوسطح زبانی متوسط و متوسط پایین مورد بررسی قرار داده و نشان دهد که فعالیت‌های داستانی بر روی کدام گروه تاثیر بیشتری دارد. جهت اثبات این مدعا گروهی از زبان‌آموزان دوره پیش-دانشگاهی را انتخاب و با انجام آزمون کلی (opt) سطح زبانی آن‌ها را مورد سنجش قرار داد. سپس آن‌ها را به دو گروه متوسط و متوسط پایین تقسیم کرد و دوباره هر گروه را به طور اتفاقی به دو گروه تجربی و کنترل تقسیم کرد و پس از انجام فعالیت‌های داستانی مرتبط با نکته گرامری درس (شرطی نوع سوم) بر روی گروه آزمایش و تدریس شرطی نوع سوم برای گروه کنترل بر مبنای کتاب زبان انگلیسی، از تمام گروه‌ها تستی بر مبنای نوع اول به عمل آمد. سپس با استفاده از روش تحلیل واریانس دو طرفه معلوم شد که فعالیت‌های داستانی در هر دو گروه تاثیر مثبتی داشته است اما میانگین گروه‌های سطح پایین به طور محسوسی پیشرفت نمود [3]. جنتی فر در پژوهشی با هدف بررسی تاثیر شیوه‌ی ری‌دینگ لاکز در بهبود مهارت داستان‌خوانی، به اصلاح نحوه تدریس مهارت خواندن نزد دانشجویان ایرانی پرداخت. در روش پیشنهاد شده تعامل بین خواننده و متن از اهمیت زیادی برخوردار است. جامعه آماری شامل ۶۰ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال و روش پژوهش تحقیقی دو گروهی بود. ابزارهای بکاررفته در این تحقیق عبارت بودند از: تست میشیگان، تست نلسون-دنی، تست تهیه شده توسط پژوهشگر و فرم ری‌دینگ لاگز. نتیجه-ی این تحقیق ثابت کرد که بین بکارگیری شیوه ری‌دینگ لاگز و بهبود مهارت خواندن یک رابطه مستقیم مثبت وجود دارد [4]. پژوهش فلاح با هدف بررسی سه نوع روش تدریس خلاصه‌سازی داستان، مرتب کردن داستان به هم ریخته و روایت داستان بر به یاد ماندن واژگان فراگیرندگان زبان انگلیسی به عنوان زبان خارجی [9] و پژوهش ابطی با هدف معرفی ارایش کستنر و چند اثر او بر بررسی داستان کلاس پرنده برای تدریس بر مبنای روش ارتباطی در آموزش زبان آلمانی، نمونه‌هایی از کاربرد این ابزار در آموزش زبان [1] هستند. لازار^۱ تاثیر استفاده از داستان در کلاس‌های آموزش زبان را یادآوری نموده و معتقد بود استفاده از یک داستان در کلاس با حضور فراگیران زبان انگلیسی منبعی غنی از فعالیت‌های آموزشی را فراهم می‌کند، لازار تلاش کرد تا برخی ویژگی‌های داستان‌ها که فرصت‌های آموزشی و زبانی غیرمعمول را برای فراگیران فراهم می‌کند، شناسایی کند. سپس مسائل و مشکلاتی را که هم معلمان و هم دانش‌آموزان با استفاده از داستان در کلاس با آن مواجه می‌شوند، بررسی نمود و نمونه‌های زیادی را برای غلبه بر این مشکلات فراهم کرد. او این فعالیت‌ها را برای یک داستان ویژه، گتسی بزرگ اثر اف. اسکات فیتزجرالد^۲ انجام داد. ولی امیدوار بود که اصول اساسی که وی آن‌ها را مطرح کرده بود، برای اغلب داستان‌های دیگر نیز قابل اعمال باشد [20].

¹ Lazar

² F.Scott Fits Jerald

مارتینز^۱ پیشنهادی برای تدریس کتاب لاتین میراث کارائیب^۲ در کلاس ادبیات محاوره انگلیسی، با استفاده از تمرکز اصلی بر داستان و فیلم در زمان پروانه‌ها^۳ ارائه می‌کند. کتاب روی عناصر ادبی و خواندن آن‌ها بحث می‌کند، پایه و اساس سیستم طبقاتی اسپانیا، مهاجرت آفریقایی‌ها و جنبه‌هایی اقتصادی و سیاسی که فرهنگ و هویت آمریکایی‌های دومینیکن را تحت تاثیر قرار می‌دهد، بررسی می‌کند. این کتاب می‌تواند در کلاس‌های مقطع لیسانس و از جنبه‌های نژادی و جنسیتی و تبادلات ملی‌گرایانه با مثال‌هایی برای بکارگیری تفکر انتقادی تدریس شود. کتاب زندگی در اوایل قرن بیستم را در یکی از این سه جزیره بازسازی می‌کند که هر کدام تا حدودی سرنوشت مشابهی را در عواملی مانند تهاجم، از دست دادن استقلال، دیکتاتورها و بحران اقتصادی تجربه می‌کنند. چه به عنوان یک مقدمه اولیه یا یک کلاس ادبیات پیشرفته‌تر، کلاس با مضمون کارائیب می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند در ذهنشان آن چه در مورد مردمان این جزایر می‌دانند و این که چگونه تصمیم گرفتند تا به آمریکا مهاجرت کنند، شکل بگیرد [23].

۳.۳. کاربرد داستان در تدریس مفاهیم مدیریت، کسب و کار و رفتار سازمانی

وسترمان و وسترمان^۴ در مقاله خود به بررسی پتانسیل داستان‌های اعتراض اجتماعی^۵ به عنوان یک ابزار آموزشی در کلاس درس مدیریت می‌پردازند و اشاره می‌کنند که داستان اعتراض اجتماعی وسیله‌ی قدرتمند منحصر به فردی است که به طور موثر علاقه و تخیل دانشجو را با یک حکایت جذاب جلب می‌کند و اهمیت مدیریت ایده‌ها و تصمیم‌ها در کل شناخت دانشجو را با شخصیت‌ها مجسم می‌کند و زمینه‌ی او را در حوادث دنیای واقعی در نمایش دادن ظرفیت برای تغییر بکار می‌گیرد. این مقاله کتاب آشیانه‌ی هاوک^۶ اثر هوبرت اسکیدمور^۷ را به عنوان یک داستان قدرتمند اعتراض اجتماعی برای استفاده در کلاس درس مدیریت، با کاربردهای خاص در تجزیه و تحلیل ذینفعان و اخلاق کسب و کار معرفی می‌کند [25]. بامپس^۸ در مقاله‌ای با عنوان استفاده از داستان برای تدریس مدیریت منابع انسانی، به سابقه تاریخی استفاده از داستان در تدریس پرداخته است. وی به ترکیب موفقیت آمیز ادبیات با آموزش مفاهیم مختلف در دوره‌های کسب و کار، استفاده از ادبیات کلاسیک و داستان ریچارد سوم اثر شکسپیر در طول یک ترم کلاس رهبری در مقطع کارشناسی ارشد توسط استیونسون^۹ (۱۹۹۶)، برای شناخت سبک‌های مختلف رهبری، استفاده از داستان پرواز بر فراز آشیانه‌ی فاخته^{۱۰} توسط زادل و وینتن^{۱۱} (۱۹۸۸-۱۹۸۷) در سمینار پیشگامان رفتار سازمانی و سمینار رهبری برای نشان دادن رهبری، عضویت، ساختار، ارزش‌ها، فرهنگ سازمانی و اجتماعی سازی، اشاره می‌کند. همچنین یادآور می‌شود هریس و براون (۱۹۸۹-۱۹۸۸) داستان بابیت اند^{۱۲} را برای یک دوره اخلاق کسب و کار در یک دوره مدیریت به مدت سه هفته تدریس نمودند. برای یک دوره ۱۰ ساله، کاودن^{۱۳} (۱۹۸۹) با استفاده از مجموعه‌ای از داستان‌های رمز آلود به عنوان مواردی برای نشان دادن مفاهیم مختلف رفتار سازمانی و منابع انسانی و درس نظریه‌ها در رفتار سازمانی استفاده کرد. شاو و لاک^{۱۴} (۱۹۹۳) ترکیبی از فیلم، نمایشنامه و داستان را در طول سال‌ها برای تدریس دامنه‌ی وسیعی از مفاهیم رفتار سازمانی بکار گرفتند. سه داستان، دو شعر، یک افسانه و آثار هنری توسط کانوی^{۱۵} (1990) برای نشان دادن مفاهیم در درس رفتار سازمانی، انتخاب شدند. این مقاله ضمن گسترش

¹ Mratinez

² Caribbean heritag

³ In the Time of the Butterflies

⁴ Westerman & Westerman

⁵ Social Protest Novels

⁶ Hawk's Nest

⁷ Hubert Skidmore

⁸ Bumpus

⁹ Stevenson

¹⁰ Zajdel & Vinton

¹¹ Harris & Brown

¹² Babitt and

¹³ Cowden

¹⁴ Shaw & Locke

¹⁵ Conway

ترکیب ادبیات با دوره‌های کسب و کار با استفاده از روش تدریسی که در آموزش مدیریت منابع انسانی تا حدودی منحصر به فرد است، ارائه شد و در تلاش برای افزایش درک دانشجویان برای غنای دیدگاه‌های مختلف در مورد مسائل مربوط به مدیریت، رویکرد آموزش داستان برای بررسی مسائل مربوط به مدیریت منابع انسانی، مفاهیم و نظریه‌ها در زمینه ویژگی‌های زندگی چند بعدی شخصیت‌ها در یک داستان مورد استفاده قرار گرفت. بامپس در این مقاله نتایج حاصل از بکار گرفتن متن کامل داستان برادران و خواهران^۱ اثر کمپبل^۲ (۱۹۹۴) را در تدریس مدیریت مقدماتی درس منابع انسانی گزارش نموده است. [13]. بریشکه^۳ در مقاله‌ی خود نشان می‌دهد که چگونه تفسیر ادبیات می‌تواند شکلی شکلی از تحقیق انتقادی در فرآیندهای مدیریت باشد. داستان کوتاه سینتیا اوزیک با نام " کهکشان جانوری"^۴ در مورد مدیر یک مدرسه ابتدایی خصوصی غرب میانه است که برای کشف تعاملات بین انواع نظریه‌های ادبی و مدیریت آموزشی استفاده می‌شود. آن چه در این بحث آشکار می‌شود، معانی متعدد تفسیری است که دانش‌آموزان از مبارزات و تلاش تجربی خود در تعامل با متن می‌سازند. فرم زیبایی شناختی داستان با تفسیرهای متعدد معتبر، آن را به عنوان یک ابزار آموزشی قدرتمند برای آماده سازی مدیریت ارائه می‌کند. این مقاله هم‌چنین ملاحظات عملی اصلاح و چکش- کاری ترکیب ایده‌های عملی و پژوهشی در یک عرصه‌ی جدید علوم انسانی مدیریت نشان می‌دهد [12]. کتاب دنیای سوفی اثر یوستین گدر^۵ به عنوان کتابی ارزشمند برای تدریس در کلاس‌های فلسفه مناسب است. از سوی دیگر کتاب قلعه حیوانات اثر جورج اورول^۶ به زیبایی نحوه‌ی شکل‌گیری ساختارهای قدرت را با زبانی ساده توصیف می‌کند و این ویژگی کتاب را برای تدریس در کلاس‌های رفتار سازمانی و سبک‌های رهبری متناسب می‌سازد. داستان بلند بینوایان اثر ویکتور هوگو و شخصیت‌های جذاب آن دستمایه‌ی تدریس در کلاس‌های تئوری سازمان‌هاست و به زیبایی ارتباط تنگاتنگی بین قهرمانان داستان با ویژگی‌های انواع ساختارهای سازمانی برقرار می‌شود. استفاده از منابع غنی ادبیات فارسی شامل دیوان اشعار و آثار ادبی نویسندگان بزرگ کشور به تناسب کلاس و محتوای درسی مورد نظر می‌تواند مورد توجه معلمان و استادان قرار گیرد.

۴.۳. کاربرد در داستان در علوم انسانی پزشکی

به گواهی رشد حوزه‌ی علوم انسانی پزشکی، استفاده از ادبیات در آموزش پزشکی تا حد زیادی در سال‌های اخیر افزایش یافته است، کپتین و لیونز^۷ (۲۰۰۹) این بحث را مطرح می‌کنند که متن‌های ادبی امکان دارد برای استفاده در روانشناسی سلامت مفید باشند. این امر توسط تجزیه و تحلیل تعامل پزشکی و بیمار در داستان نفس^۸ اثر توماس برنهارد^۹، مورد توجه قرار گرفته است. خواندن داستان‌ها می‌تواند بر رفتارهای مرتبط با سلامتی مردم تاثیر گذار گذار باشد. استفاده از داستان‌ها در تدریس و آموزش نشان می‌دهد روش‌های جایگزین و راه‌های مفیدی برای کسب دانش مرتبط با سلامتی فراتر از هدف و عقلانیت علمی وجود دارد. داستان‌ها قادر هستند سلامتی، بیماری و ناتوانی در زمینه‌های کامل انسانی، اجتماعی و معنوی را نشان دهند. بنابراین باید به طور جدی در تلاش‌های روانشناسی سلامت در نظر گرفته شوند [19].

۵.۳. کاربرد داستان در فرآیند آماده سازی معلمان

پژوهش مارابل، لیویت نوبل و گرند^{۱۰} در مورد استفاده از ادبیات به عنوان بخشی از فرآیند آماده‌سازی معلم، تاثیر دیدگاه‌های مکتوب در کتاب‌ها بر نگرش معلمان داوطلب نسبت به افراد معلول را بررسی نمود. داوطلبان در یک

¹ Brothers& Sisters

² Campbel

³ Brieschke

⁴ Cannibal Galaxy

⁵ Jostein Gaardar

⁶ George Orwell

⁷ Kaptein& Lyons

⁸ Breath,

⁹ Tomas Bernhard

¹⁰ Marable, Leavitt-Noble& Grande

برنامه ۴ ساله در مقطع کارشناسی در گفتگوهای کتاب که منعکس کننده‌ی موضوعات مرتبط با محتوای دوره بود، شرکت کردند. کتاب‌ها بازتاب دهنده‌ی تاثیرات گوناگون معلولیت، از جمله تاثیر بر خود افراد یا خانواده‌های آنان بودند. داده‌ها از طریق بازخوردهای نوشته شده و پاسخ‌های تحقیق جمع آوری شد. تجزیه و تحلیل کیفی نشان داد که انتساب تاثیر افزایش در نگرش مثبت به سمت افراد معلول، منعکس کننده بینش، همدلی و احترام است. علاوه بر این، داوطلبان از بحث با همسالان خود بهره‌مند شدند و درک آن‌ها از تاثیر معلولیت عمیق‌تر شد [22]. لوی، هلفین و آبردو^۱ مطالعه‌ای را با هدف بررسی کاربرد مستند نشده برای داستان‌های اجتماعی^۲ (گری، ۱۹۹۴، ۲۰۰۰) انجام دادند: دادند: آماده‌سازی برای یک رویداد نو و بدیع. سه کودک با اختلال فراگیر رشد ضمن برنامه معمول جلسات هفتگی درمان گفتار و زبان خود در این فعالیت جدید شرکت کردند. در طول مداخله، داستان‌های اجتماعی نوشته شده مرتبط با فعالیت‌های جدید برای آماده‌سازی شرکت‌کنندگان برای رویدادهای آینده نزدیک مورد استفاده قرار گرفت. مشارکت مستقل در حوادث جدید با استفاده از ضبط رویداد از وقوع پنج مهارت مختلف در هر جلسه محاسبه شد. اثربخشی راهبرد از طریق طرح خروج با ارائه متعادل از حوادث و رویدادهای جدید، مستند سازی شد. نتایج نشان داد که استفاده از داستان‌های اجتماعی، مشارکت در رویدادهای جدید را هر سه شرکت کننده به میزان ۱۵ تا ۳۰ درصد افزایش داد [18].

بیکفورد^۳ (۲۰۰۸) در مقاله‌ی خود استدلال می‌کند داستان‌های سنجش‌پذیر^۴ یک برنامه مهم آموزشی افزوده افزوده شده در کلاس‌های درس هستند که به طور جدی مسئولیت آموزش دانش‌آموزان را در مورد عدالت اجتماعی و مسئولیت مدنی در یک مفهوم جهانی بر عهده دارند. علاوه بر این افزودن داستان‌های سنجش‌پذیر در دوره‌های ادبیات، اجازه می‌دهد تا برنامه درسی را با شامل نمودن دوره‌ها و متن‌هایی که بر عدالت اجتماعی تمرکز دارد، جهانی نمود. در این مقاله راه‌هایی بررسی می‌شود که در آن تفکر در مورد انتخاب برنامه‌های درسی و آموزشی از طریق نگاه به عدالت اجتماعی، معلمان را قادر می‌سازد تا به تعدادی از اهداف مهم آموزشی دست یابند. این کار تفکر انتقادی را تشویق می‌کند، اجازه می‌دهد تا ارتباطات موثر کلامی و مهارت‌های نوشتن توسعه یابد، به افزایش قدردانی از ادبیات و خواندن با شامل نمودن دوره‌ها و متن‌هایی که بر عدالت اجتماعی تمرکز دارد کمک کند، فرصت‌هایی را برای دانش‌آموزان فراهم می‌کند تا خود را به عنوان بازیگران مؤثر در عرصه‌های سیاسی و مبارزات اجتماعی، به عنوان شهروندان جهانی با تعهدات و مسئولیت‌های خاص آن ببینند [16].

۴. داستان‌های طنز و تصویری

ترنر و اسپیتال^۵ (۲۰۰۵) روی این موضوع که چه چیزی داستان تصویری را از طنز، کتاب‌های عکس‌دار و داستان‌ها با تصاویر تکمیلی متمایز می‌کند، کار کردند و دریافتند مشابه داستان‌ها، داستان‌های تصویری آغاز، میانه و پایان دارند و مهم‌ترین تفاوت داستان‌های طنز با داستان‌های تصویری این است که محتوای داستان تصویری هم نوشتاری است و هم بصری. تمام بخش‌های هر قاب^۶ نقشی را در تفسیر متن ایفا می‌کند از این رو داستان‌های تصویری تصویری در واقع خوانندگانی خبره و ماهر می‌طلبند.

۱.۴ کاربرد داستان تصویری برای آموزش بازاریابی

داس^۷ در مقاله خود با عنوان استفاده از داستان‌های تصویری برای آموزش بازاریابی، معتقد است، آموزش نسل نازارم دانشجویان جوان تجارت و کسب و کار امروز آسان نیست. علاوه بر این، روش سخنرانی سنتی برای تعامل با این

1 Levy, Heflin & Alberto

2 Social Stories

3 Bickford

4 testimonial novels

5 Turner & Spital

6 frame

7 Das

دانشجویان و ارائه آموزش قابل توجهی به گونه‌ی ناراحت کننده شکست خورده است. نویسندگان بحثی را در مورد داستان تصویری به عنوان رسانه‌ی ارتباطی جذاب و نیز داستان تصویری مشارکتی به عنوان ابزار نوآورانه و ابتکاری آموزشی به جای روش سنتی سخنرانی ارائه می‌کند. یک داستان تصویری، داستانی را با استفاده از عکس و نوشته‌ها یا افکار بیان می‌کند. در این مقاله استفاده از این ابزار برای ایجاد ارتباط بین مفاهیم کسب و کار و تجارت و بازاریابی مورد استفاده قرار گرفته است. در واقع، این روش مسئولیت یادگیری را بر دوش دانشجویان می‌گذارد و آن‌ها را برای مشارکت در خلق محتوا و متعاقباً از طریق بحث‌های کلاس توانمند می‌سازد. این هدف با راهنمایی مختصر در کلاس در فرآیند ایجاد یک داستان تصویری مشارکتی دنبال می‌شود. نحوه ارزشیابی دانشجویان و بازخوردها در مقاله مورد بحث قرار گرفته است. بویژه تجزیه و تحلیل محتوا نشان می‌دهد که دانش‌آموزان پیامدهای یادگیری زیر را تجربه می‌کنند: درک و دانش، تفکر انتقادی، توانایی انتقال، تفکر خلاق، مهارت‌های ارتباطی و توانایی رهبری. این روش با یک برنامه کاری برای تحقیقات تجربی پیگیری می‌شود. محدودیت‌ها و مفاهیم استفاده از این ابزار آموزشی با جزئیات کامل در مقاله ارائه شده است. به طور کلی، امید است که استفاده از داستان تصویری مشارکتی به عنوان یک ابزار آموزشی بتواند راه طولانی را در افزایش منابع آموزشی، محبوب کردن این سبک از ادبیات و فراهم ساختن ارائه تجربیات یادگیری منحصر به فرد برای نسل جدید دانشجویان تجارت و کسب و کار، بیماید [15].

۲.۴. کاربرد داستان تصویری در آموزش مفاهیم کسب و کار

شرت و ریوز^۱ معتقدند داستان تصویری محیط جذابی برای برقراری ارتباط مفاهیم کسب و کار با تعدادی از ویژگی‌ها را فراهم می‌کند که ممکن است به یادگیری دانش‌آموزان در یک شیوه‌ی موثرتر از کتاب‌های درسی سنتی کمک کند. آن‌ها مرور کلی از قالب داستان تصویری و استفاده از پژوهش مک لوهان را در مورد رسانه داغ در مقابل رسانه سرد، به عنوان پایه نظری ارائه داده و این موضوع را که چگونه و چرا این قالب می‌تواند به عنوان ابزاری مفید برای نمایش محتوای مدیریت مربوط برای نسل جدید دانشجویان کسب و کار مفید باشد، بررسی کرده‌اند [24]. کونرز^۲ (۲۰۱۳) معتقد است با وجود علاقه‌ای که مربیان سوادآموزی در ایالات متحده در مورد داستان‌های تصویری^۳ به عنوان یک ابزار آموزشی بیان کرده‌اند، تعداد اندکی از مطالعات تجربی به این سوال که چگونه خوانندگان با طراحی چند وجهی خود برای تفسیر آن‌ها تعامل می‌کنند، پاسخ داده‌اند. برای پاسخگویی به این خلاء در ادبیات، این مطالعه موردی سوال کرد که چگونه ۶ نفر دانش‌آموزان دبیرستانی در قالب یک گروه مطالعه داوطلبانه بعد از مدرسه، چهار داستان تصویری را خواندند و در مورد آن صحبت کردند. این مطالعه منابع نامشخص و رمزآلودی را که دانش‌آموزان برای خوانندگان ترسیم کردند و آموختند چگونه آن‌ها را برای ساختن معنی ادبی داستان بکار بگیرند، پیگیری کرد. برخلاف این استدلال که به طور سنتی آثار نوشته شده در رسانه با سبک طنز، خوانندگان را به صورت افراد منفعل در نظر می‌گیرد، این یافته‌ها نشان داد که شرکت‌کنندگان به طور فعال طراحی بصری و زبانی موجود برای ساخت معنا و تفسیر داستان گرافیکی که خوانده بودند، ترسیم کردند [14].

۳.۴. کاربردی داستان طنز در آموزش

جان لائو^۴ (۲۰۰۵) رئیس گروه هنر در کالج طراحی و هنر ساوانا در گرجستان، در مورد داستان‌های کم‌دی این گونه اظهار می‌دارد: در حالی که آمریکایی‌ها تمایل دارند داستان‌های طنز را به عنوان غذا برای کودکان ببینند، مردمان اروپا و آسیا به این رسانه دید مثبت‌تری از حد متوسط دارند. لائو، می‌اندیشد طنزها سزاوار اعتبار بیشتری هستند به ویژه از زمانی که سبب علاقمندی وی به ادبیات شدند. او با خواندن طنزها کار خود را آغاز کرد و سپس به سایر انواع داستان و ادبیات روی آورد و از مرد عنکبوتی به آثار ویلیام فالکنر رسید. وی اکنون با دانش‌آموزانی که به کاریکاتور، داستان‌های تصویری و مانگا (طنزهای ژاپنی و داستان‌های تصویری) علاقمند هستند کار می‌کند. این کتاب‌ها بیشتر

¹ Short & Reeves

² Connors

³ Graphic Novel

⁴ Lowe

بین دانش‌آموزان دختر پرتعداد هستند. داستان‌سرایی تمرکز اصلی برنامه در دست اجراست زیرا این مهارت دانش-آموزان را برای کار در هر سبکی آماده می‌کند. انتظار از دانش‌آموزان زیاد است و باید سطح بالایی از تمرکز و مهارت-هایی را از قبیل نوشتن، ترسیم، کار با آبرنگ و مهارت رنگ‌آمیزی با کمک رایانه، دارا باشند [21]. وبستر¹ (۲۰۰۵) باور دارد کتاب‌های طنز^۲ دانش‌آموزان را در مرحله ابتدایی خواندن مجذوب می‌کنند و می‌توانند به عنوان اتصال بین مراحل خواندن و ارزشیابی عمل کنند. زمانی که او از طنز و موسیقی برای تدریس مفهوم فلسفه ماوراءالطبیعه استفاده می‌کند، دانش‌آموزان دریافت بهتری از مفهوم دارند. کیفیت درک آن‌ها زمانی بروز می‌کند که روی کتاب امرسون و ثورثو^۳ کار می‌کنند (برای اطلاع از محتوای درس آزمون فلسفه ماوراءالطبیعه در فرهنگ عمومی، به سایت www.readwritethink.org مراجعه کنید). وی از کتاب‌های طنز برای تدریس اصطلاحات ادبی استفاده می‌کند. اغلب طنزهای امروزی به شدت بر کنایه^۴، هجو و طعنه^۵، تمسخر^۶ و تقلید شعری^۷ برای جلب نظر تکیه می‌کند. دانش‌آموزان درمی‌یابند در عمل نیاز دارند چنین عناصری را به عنوان مثال برای تجزیه و تحلیل شعری از دیکینسون^۸ بشناسند. ایجاد چنین اتصالی درک و فهم آن‌ها را از عناصر مختلف تقویت می‌کند. مردم اغلب سفسطه و پیچیدگی پنهان طنزها را فراموش می‌کنند. ما نیاز داریم از هر فرصت یادگیری برای ترغیب دانش‌آموزانمان استفاده کنیم تا در مسیری که به آن‌ها آگاهی‌های لازم برای زندگی در دنیای بصری را می‌دهد، قرار گیرند [21].

۴.۴. تأثیر داستان‌های تصویری و طنز بر تقویت مهارت‌های دانش‌آموزان

شلی هونگ سو^۹ (۲۰۰۵) استادیار گروه آموزش معلمان در دانشگاه ایالتی کالیفرنیا، لانگ بیچ، معتقد است داستان‌های تصویری و طنز به ایجاد مهارت‌های پیچیده‌ی خواندن کمک می‌کنند و باید در کلاس نقشی همانند درس ادبیات کودکان داشته باشند. این نوع کتاب‌ها می‌توانند به عنوان نقطه مرجع برای پل زدن بین آن چه دانش‌آموزان از قبل می‌دانند با چیزی که باید یاد بگیرند، استفاده شوند. به عنوان مثال داستان‌های طنز و تصویری زمانی که خوانندگان باید روی تصاویر و فقط اندکی نوشته در متن تکیه کنند، می‌توانند برای تدریس استنتاج کردن استفاده شوند. با کمک به دانش‌آموزان در انتقال این مهارت، معلمان می‌توانند چالش یک کتاب جدید را کاهش دهند. هونگ سو از این کتاب‌ها در درس شیوه‌های خواندن استفاده می‌کند. او از معلمان در دوره‌های پیش از خدمت می‌خواهد، یک داستان کمدی یا تصویری ناآشنا را بخوانند. سپس راهبردهایی را که آن‌ها برای درک متن بکار می‌برند، ضبط می‌کند. او معتقد است همه‌ی معلمان چه قبل از خدمت و چه حین خدمت نیاز دارند به خاطر درک بهتر مهارت‌ها و دانش سوادی که دانش‌آموزان برای خواندن این نوع از داستان‌ها استفاده می‌کنند، این فعالیت‌ها را تجربه کنند. او از معلمان می‌خواهد قبل از این که داستان‌های طنز و تصویری را در طرح درس خود بگنجانند، چند نمونه پژوهش انجام دهند که شامل دریافتن تجربیات دانش‌آموزان با این نوع از کتاب‌ها و مطالعه در سبک در حالت کلی می‌باشد و به معلمان توصیه می‌کند به لذت بردن دانش‌آموزان از این نوع کتاب‌ها احترام بگذارند و به این کتاب‌ها نه به عنوان مواد آموزشی بلکه ابزارهایی برای پل زدن بین تجربیات سوادآموزی در داخل و خارج مدرسه نگاه کنند. صحبت معلمان با مدیر مدرسه و والدین در مورد استفاده از این نوع کتاب‌ها یا هر متن مربوط به فرهنگ رایج، می‌تواند استانداردهای برنامه درسی، انگیزش دانش‌آموزان برای یادگیری و افزایش یادگیری دانش‌آموزان را هدف قرار دهد و فرصت‌های اضافی را برای کسانی که با وظایف سوادآموزی در حال کشمکش هستند، فراهم کند [21]. پرکینز^{۱۰} معلم یک مدرسه‌ی ابتدایی

¹ Webster

² Comics

³ Emerson & Thoreau

⁴ allusion

⁵ satire

⁶ irony

⁷ parody

⁸ Dickinson

⁹ S.H.Xu

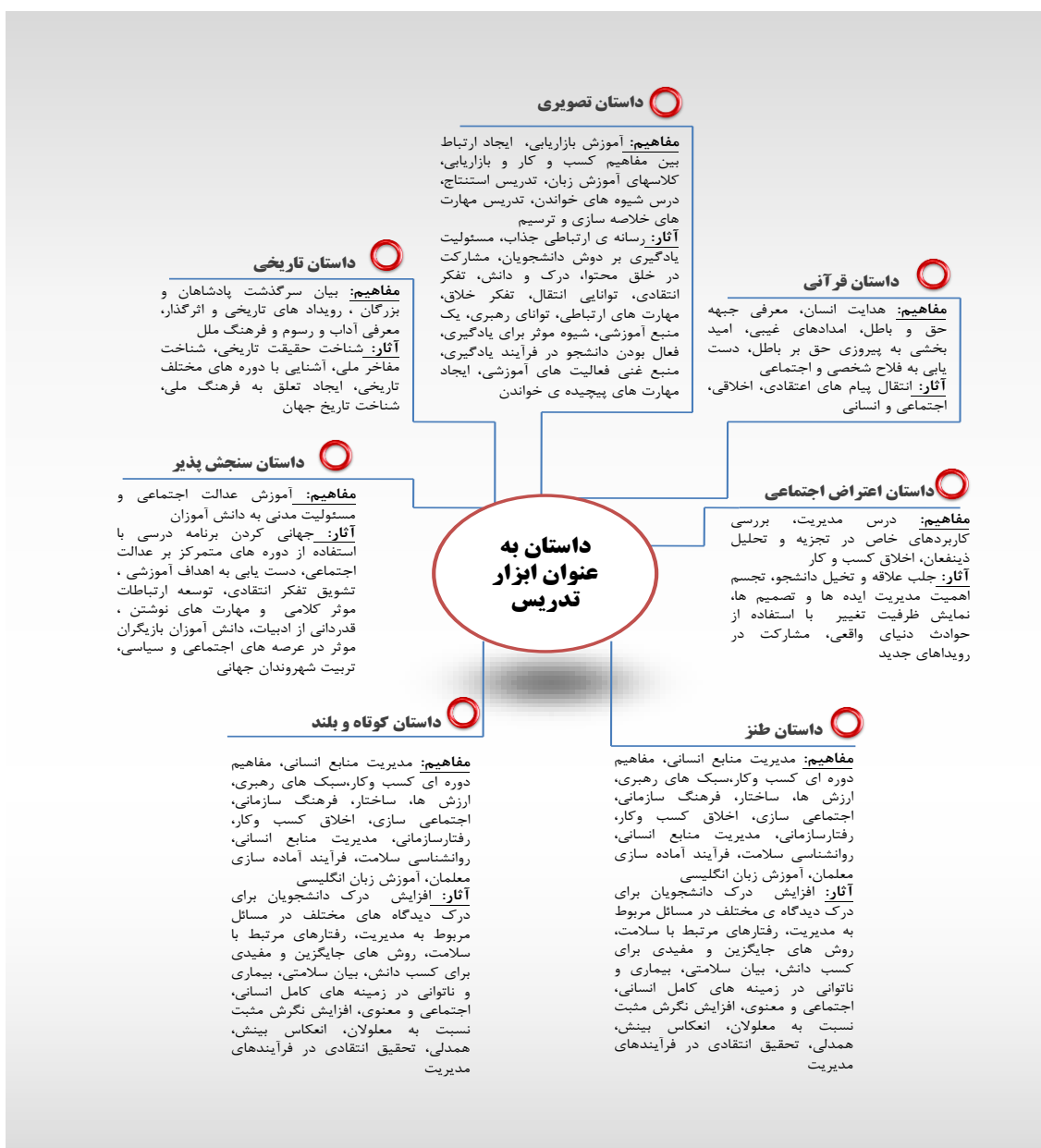
¹⁰ Perkins

در کارسون کالیفرنیا، از داستان‌های طنز و تصویری در کلاس‌های خود استفاده می‌کند و معتقد است برای آموزش مهارت‌های مهم خواندن و نوشتن راهی مناسب هستند. برای دانش‌آموزانی فاقد توانایی تجسم مطلب خوانده شده، حسی تصویری تقریباً مشابه آن چه خوانندگان خوب در زمان خواندن دارند فراهم می‌کنند. این کتاب‌ها وسیله‌ای عالی برای تدریس نوشتن به عنوان یک داستان که باید به عناصر اصلی سازنده‌ی آن تقسیم‌بندی شود، هستند. برای دانش‌آموزان نیز تماشای یک طنز تصویری و شناسایی عناصر داستان کار ساده‌ای است. پرکینز دریافته است که کاریکاتورها راهی موثر برای تدریس مهارت‌های خلاصه‌سازی و ترسیم به شمار می‌روند [21].

۵. چهارچوب نظری تحقیق

چهارچوب نظری تحقیق در شکل شماره ۱ مشاهده می‌شود:

شکل ۱- چهارچوب نظری تحقیق

۵. بحث و نتیجه‌گیری

انواع داستان‌های قرآنی، تاریخی، تصویری، تصویری مشارکتی، داستان‌های اعتراض اجتماعی، داستان‌های سنجش‌پذیر، داستان‌های کوتاه و بلند و بالاخره داستان‌های طنز هر یک جایگاه ویژه‌ای در عرصه‌ی آموزش داشته و به طور گسترده توسط متخصصان امر تعلیم و تربیت در سایر کشورهای جهان و به طور محدود در داخل کشور بکار گرفته می‌شوند. آثار ارزشمند و قابل اعتنای ناشی از کاربست این ابزار مهم و موثر آموزشی در کنار دامنه‌ی وسیع کاربرد آن در درس‌ها و مقاطع مختلف تحصیلی بیانگر ارزش و اهمیت کاربست آن است. کاربرد داستان در تدریس در کشور محدود به داستان‌گویی در زمینه درس‌هایی هم‌چون دینی و قرآن و تاریخ است که در آن‌ها معلمان با استفاده از قصه‌های قرآنی یا کتاب‌های داستان تاریخی، به طرح مفاهیم مورد نظر کتاب درسی می‌پردازند. در کتاب ایروین، مقاله-ای مربوط به خانم آذر نفیسی ارائه شده و تجربه‌ی موفق وی در تدریس کتاب "لولیتا"^۱ در مورد رابطه‌ی بین داستان و واقعیت مورد بررسی قرار گرفته است. تجربیاتی از این دست در نظام آموزشی ما کم‌تر به چشم می‌خورد.

تنوع و گوناگونی در زمینه کاربرد داستان‌ها و انواع مختلف آن نشان‌دهنده‌ی فرصتی بسیار قابل توجه برای مربیان، معلمان و استادان است تا هر یک با انتخاب داستان مرتبط با محتوایی که تدریس می‌کنند، ضمن آشنا ساختن فراگیران با گنجینه‌ی ادبیات و نویسندگان مرز و بوم خود و سایر کشورهای جهان، از این ابزار قدرتمند برای بهبود میزان یادگیری، جلب مشارکت فراگیران در مباحث کلاسی، تقویت قدرت تخیل، خلاقیت و نوآوری آنان استفاده کنند و بین مطالب آشنای فرهنگی و ناشناخته‌هایی که در محتوای درس‌ها نهفته‌اند پیوندی معقول و منطقی ایجاد نموده و به فهم و درک بهتر این مفاهیم در ذهن فراگیران کمک کنند. توانایی مربیان در انتخاب داستان‌های مناسب و میزان اشراف آنان به محتوای کتاب در کنار استفاده‌ی صحیح از الگوهای تدریس، اثر بخشی این شیوه را تضمین می‌کند. اجرای سناریوهای تدریس که برگرفته از منابع پیشنهادی هستند در جریان پژوهش‌های نیمه تجربی، اثربخشی این روش را در مقایسه با روش معمولی تدریس و استناد به کتاب درسی، مورد بررسی قرار می‌دهند و نتایج حاصل از این پژوهش‌ها می‌تواند بر تصمیم مربیان در بکارگیری این شیوه موثر باشد.

۶. منابع و ماخذ

- [1] ابطحی، فرانک؛ کلاس پرنده اثر ایش کستنر برای تدریس، پایان نامه کارشناسی ارشد، استاد راهنما محمود حسینی‌زاد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۷
- [2] احمدیان، صابر؛ روش قصه‌گویی، وبلاگ اول تا ششم ابتدایی جوانرود، ۱۳۹۱، تاریخ مراجعه به وبلاگ ۱۳۹۲/۰۲/۱۵
- [3] انوری، مرثوفه؛ اهمیت استفاده از داستان جهت تدریس گرامر در مقطع دبیرستان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی (خوراسگان)، ۱۳۸۴
- [4] جنتی فر، میترا؛ بررسی تاثیر شیوه ریدینگ لاکز در بهبود مهارت داستان‌خوانی دانشجویان ایرانی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، مرکز تحصیلات تکمیلی، ۱۳۸۰
- [5] خانی، علیرضا و محبی، بهزاد؛ استفاده از قصه در تدریس، وبلاگ کارشناسی آموزش ابتدایی استان لرستان، ۱۳۸۸، تاریخ مراجعه ۱۳۹۲/۰۲/۱۵
- [6] روزنامه حیات نو، جای خالی داستان‌گویی در روایت‌های تاریخی، تاریخ مراجعه به وبلاگ ۱۳۹۱/۱/۳۰
- [7] سایت موسسه آموزشی راه نوین نوید، تاریخ مراجعه ۱۳۹۱/۰۱/۳۰
- [8] فرهادی، سمیه؛ بررسی تاثیر آموزش از دو طریق سخنرانی و داستان‌گویی بر آگاهی و نگرش دانش‌آموزان پسر پایه سوم ابتدایی ناحیه ۲ شهرکرد در رابطه با پیشگیری از حوادث و سوانح، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران. دانشکده بهداشت، آموزش بهداشت، ۱۳۸۳

¹ Lolita

- [9] فلاح، الهام؛ بررسی مقایسه‌ای سه نوع روش تدریس (خلاصه‌سازی داستان، مرتب کردن داستان به هم ریخته و روایت داستان) بر به یاد ماندن واژگان فراگیرندگان زبان انگلیسی به عنوان زبان خارجی، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، دانشکده زبان‌های خارجی، ۱۳۹۰
- [10] لشگری، قمر؛ کتاب‌های خواندنی معلمان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری، استاد راهنما باوندی، دانشگاه تهران، دانشکده علوم تربیتی، ۱۳۵۴
- [11] وبلاگ معارف لرستان، تاریخ مراجعه ۱۳۹۱/۰۱/۳۰
- [12] Brieschke, Patricia A, *The Administrator in Fiction: Using the Novel to Teach Educational Administration*, *Educational Administration Quarterly*, November 1990; vol. 26, 4: pp. 376-393.
- [13] Bumpus, Minnette, *Brothers and Sisters: A Novel Way to Teach Human Resources Management*, *Journal of Management Education* 2000 24: 366, DOI: 10.1177/105256290002400307,
- [14] Connors, Sean p, *Weaving multimodal meaning in a graphic novel reading group*, *Visual Communication*, February 2013; vol. 12, 1: pp. 27-53.
- [15] Das, Kallol, *Using Participatory Photo Novels to Teach Marketing*, *Journal of Marketing Education* published online 6 December 2011, DOI: 10.1177/0273475311430812,
- [16] Donna M. Bickford, Donna M., *Using testimonial novels to think about social justice*, *esj.sagepub.com/content/3/2/131.full.pdf*, 2008
- [17] Irvine, Coline., *Teaching the Novel across the curriculum: A Handbook for Educators*, 2008
- [18] Ivey, Michelle.L. et al, *The Use of Social Stories to Promote Independent Behaviors in Novel Events for Children With PDD-NOS*, *Focus Autism Other Dev Disale* 2004 19: 164, DOI: 10.1177/10883576040190030401.
- [19] Kaptein, Ad. A., Lyons, Antonia C., *The Doctor, the Breath and Thomas Bernhard, Using Novels in Health Psychology*, *J Health Psychol* 2009 14: 161, DOI: 10.1177/1359105308100200,
- [20] Lazar, Gillian, *Using novels in the language- learning classroom*, <http://eric.ed.gov/?id=EJ413334>, *ELT Journal*, v44 n3 p204-14 Jul 1990
- [21] Lowe, John, et al, *Using comics and graphics in the classroom(the council chronicle, sept. 2005*, <http://www.ncte.org/magazine/archives/122.31>
- [22] Marable, Michele A. et al., *Book Talks in Special Education Methods Courses: Using Literature to Influence, Inspire, and Prepare Teacher Candidates*, *Teacher Education and Special Education :The Journal of the Teacher Education Division of the Council for Exceptional Children* published online 26 February 2010, DOI: 10.1177/0888406409360013,
- [23] Martínez, Elizabet .C., *Teaching Spanish Caribbean History Through In the Time of the Butterflies, The Novel and the Showtime Film*, *Journal of Hispanic Higher Education* 2006 5:107, DOI: 10.1177/1538192705285539
- [24] Short, Jeremy.C. and Reeves, Terrie.C., *The Graphic Novel: a "Cool" Format for Communicating to Generation Y*, *Business Communication Quarterly* published online 20 May 2009, DOI: 10.1177/1080569909336464
- [25] Westerman, James.W. and Westerman, Jenifer Hughes, *Social Protest Novels in Management Education, Using Hawk's Nest to Enhance Stakeholder Analysis*, *Journal of Management Education* ۲۰۰۹ 33:659 originally published online 6 January 2009, DOI: 10.1177/1052562908329815